

A Fővárosi Ítéltábla a szám alatti lakos felperesnek - a I.r., II.r. és a szám alatti székhelyű III.r. alperesek ellen személyhez fűződő jogok megsértésének megállapítása és járulékai iránt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2013. február 6. napján kelt 25.P.20.427/2012/37. számú ítélete ellen a felperes részéről 39. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A feljegyzett 2 500 000 (kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A III.r. alperesi bíróságon 6.B.217/2008. számon büntetőeljárás folyik jelentős kárt okozó, üzletszerűen, bűnszervezetben elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt **személy neve** és társai ellen. A per VI. rendű vádlottja a jelen per felperese. Az ügyben eljáró bíró az I.r. alperes, akinek a házastársa a II.r. alperes.

A III.r. alperes a 2007. március 30. napján kelt 8.B.15/2005/286. számú ítéletével megállapította a felperes bűnösségét többrendbeli, bűnsegédként elkövetett csalás büntetében, és ezért halmazati büntetésként 4 év 10 hónap börtönbüntetésre, mellékbüntetésül 5 év közügyektől és 5 év jogász foglalkozástól való eltiltásra ítélte. A ... Ítéltábla Bf.II.633/2007/70. számú végzésével az ítéletet annak fellebbezéssel érintett részében - az elsőfokú eljárás szabályainak megsértése miatt - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. Az új eljárás B.217/2008. számon folytatódott a III. r. alperes előtt, jelenleg pedig - kijelölés alapján - a ... Törvényszéken van folyamatban **ügy száma** szám alatt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. és a III. r. alperesek a vele szemben lefolytatott büntetőeljárásban megsértették az őt megillető garanciális alapjogokat, valamint, hogy az I.r. alperes eljárás során tanúsított magatartása a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik (egyenlő bánásmód

követelményének megsértése). Kérte továbbá az alpereseket egyetemlegesen 50 000 000 Ft kártérítés megfizetésére kötelezni. Keresetének indokaként előadta, hogy kérése ellenére csak két alkalommal kapott lehetőséget az iratok tanulmányozására, és ennek során a 31 kötetes büntetőügy iratai közül csak két dossziét tudott áttekinteni. Állította, hogy az I. r. alperes úgy tárgyalta az ügyet, hogy annak iratanyagát sem ő, sem az ülnökök nem ismerték. Az ülnökök személyében bekövetkezett változás miatt szükségessé vált a tárgyalás megismétlése, azt azonban az I. r. alperes nem a Be. szabályainak megfelelően folytatta le, kizárólag a tárgyalási jegyzőkönyveket ismertette. Nem észlelte, hogy az ügyben irányadó kötelező védelem ellenére a nyomozati szakban nem volt kirendelt védője, holott emiatt az iratokat vissza kellett volna küldenie az ügyészségnek az egyes nyomozati cselekmények megismétlése végett. Indítványait, észrevételeit, beadványait nem ismertette, nem biztosított jogorvoslati lehetőséget a tanúk és a védők díját megállapító végzésekkel szemben, a kért másolatokat nem határidőben adta ki a részére, bizonyítási indítványait elutasította, jogorvoslati kérelmeit nem terjesztette fel a másodfokú bírósághoz, a köztársasági elnökhöz intézett eljárási kegyelem iránti kérelmét „semmibe vette”. Megsértette továbbá a közvetlenség és szóbeliség elvét, mert lehetőséget biztosított arra, hogy a tanúk írásbeli vallomást tegyenek. A II. r. alperessel szembeni keresetét a Csjt. házassági vagyontársaságra vonatkozó szabályaira alapította, míg a III. r. alperes felelősségének jogalapjaként a Ptk. 349. §-át jelölte meg, arra hivatkozva, hogy a III. r. alperes nem tett eleget szakmai törvényességi felügyeleti kötelezettségének, jelzése ellenére az I. r. alperes által megvalósított jogsértésekkel kapcsolatban nem intézkedett.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában kifejtette, az I. r. alperes mint a büntetőeljárásban eljáró tanács elnöke, a sérelmezett magatartásokat bírói tisztségével összefüggésben fejtette ki, olyan többlétevényállási elem, amely bírói tevékenységén túlmutat, nem állapítható meg, ezért a vele szemben személyiségi jogsértés címén érvényesített kereset ez okból, a nem vagyoni kárigény pedig bírói szolgálati viszonyára tekintettel alaptalan. A II. r. alperessel szemben előterjesztett keresetet az I. r. alperessel szemben érvényesített követelés alaptalansága folytán utasította el, megjegyezve, hogy a felperes által hivatkozott Csjt. 30. §-a alapján a házastárs felelőssége a házassági életközösség fennállása alatt a másik házastárs által kötött ügyletekből eredő kötelezettség tekintetében értelmezhető, a felperes azonban nem jogügyletből eredő igényt érvényesített az I. r. alperessel szemben.

A III. r. alperes felelősségét illetően rámutatott, a felperes által megjelölt jogsértések olyan alapjogokhoz kapcsolódnak, amelyek nem személyhez fűződő jogok, hanem a büntetőeljárásban irányadó garanciális jogok, elvek, amelyek esetleges megsértése esetén a bíróság mint jogsértő felelőssége a Ptk. 349. §-a alapján a bírósági jogkörben okozott kárért való helytállási kötelezettség szabályai szerint vizsgálendő. Kifejtette, az esetleges eljárási szabályszegések elbírálására a büntetőper keretében a jogorvoslati eljárás során kerülhet sor, a polgári per

bírósága a büntetőeljárás jelen szakaszában nem vizsgálhatja az egyes eljárási cselekmények jogszerűségét, s miután a büntető ügy jogerősen még nem zárult le, nem ítélni meg az eljárás tisztességes vagy „nem tisztesség” voltát.

Megállapította a fentieken túl, hogy a büntetőeljárás során a felperes terhére sem közvetlen, sem közvetett hátrányos megkülönböztetés nem történt, így ez okból sem tartotta megalapozottnak a felperes keresetét.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak a fellebbezési tárgyaláson pontosított keresete szerint történő megváltoztatása iránt. Ennek megfelelően kérte egyrészt annak megállapítását, hogy az I. és a III.r. alperesek megsértették a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, továbbá az egyenlő bánásmód követelményéhez fűződő személyiségi jogát. A jogsértés jogkövetkezményeként 50 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni I-II.r. alpereseket. A II.r. alperest annak tűrésére kérte kötelezni, hogy a nem vagyoni kárigénye a házastársi közös vagyonból reá eső rész erejéig kielégítésre kerüljön.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az arra alapított érdemi döntése is helytálló, és nagyobbbrészt határozatának indokaival is egyetért az ítéltábla az alábbiakban részletezett kiegészítésekkel.

A felperes keresete ténybeli alapját az I. r. alperes mint az ellene indult büntetőper tanácsvezető bírása által a pervezetés során elkövetett súlyos eljárási szabálysértésekben jelölte meg. Maga sem vitatta ugyanakkor, hogy az I. r. alperes az általa kifogásolt mulasztásokat illetve tevőleges magatartásokat nem magánszemélyként, hanem az önálló jogalanyisággal rendelkező III. rendű alperesi törvényszék bírójaként, a III. rendű alperes mint jogi személy nevében és képviselőjében eljárva követte el. A jogi személy feladat- és hatáskörében eljáró természetes személy magatartása viszont - amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - a jogi személy eljárásának minősül, az ennek során okozott kárért, illetve személyiségi jogi, alapjogi vagy egyéb jogsértésért harmadik személyekkel szemben a jogi személy tartozik felelősséggel ((BDT2011. 2507 BDT2012. 2697 BDT2012. 2719). A jogi személy ugyanis a jog által teremtetett fiktív jogalany, amely feltételezi ugyan a természetes személyek közreműködését - hiszen közvetlenül vagy áttételesen természetes személyek hozzák létre és működtetik -, de a működése által kiváltott polgári jogi joghatások a természetes személyektől függetlenné válnak. A jogi személyt mint önálló jogalanyt a természetes személy jogalanyoktól - így az őt létrehozó és működtető személyektől - elkülönülten illetik meg jogok és terhelik kötelezettségek, amely jogokat saját nevében jogosult gyakorolni és érvényesíteni, s amely kötelezettségeikért saját maga - a tevékenységéhez kapcsolódó természetes személyektől függetlenül, azoktól elkülönülten - önállóan tartozik helytállni. Kétségtelen, hogy a jogi személy jogainak gyakorlása és kötelezettségeinek teljesítése egyaránt természetes személyek

közreműködését igényli, hiszen a jogi személy mint fizikai léttel nem bíró absztrakció, önálló akaratképzésre, önálló intézkedésre nem képes, így természetesen csak tagjainak, alkalmazottainak, tisztségviselőinek, illetve képviselőinek mint természetes személyeknek a magatartásán keresztül nyilvánulhat meg. E személyeknek azok a magatartásai azonban, amelyeket az adott jogi személy tevékenységének keretében fejtenek ki, a jogi személy magatartásának tudhatók be, a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy magatartásának joghatásai a jogi személyre nézve állnak be. Ez egyben azt is jelenti, hogy a jogi személy nevében kifejtett emberi magatartások az embertől mint jogalanytól elválnak. A betudás elvéhez szorosan kapcsolódóan érvényesül az elválasztás elve, amelyből következően a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy magatartása nem minősülhet egyidejűleg a jogi személy és a természetes személy magatartásának is. Lényeges, hogy a jogi személy önálló - a természetes személy tagjaitól, alkalmazottaitól, tisztségviselőitől, képviselőitől elkülönült - jogalanyisége abszolút, azaz a jogi személyt minden olyan jog és kötelezettség megilleti és terhelhet, amely természeténél fogva nem kizárólag az emberhez kapcsolódhat. A jogi személy nemcsak vagyoni, hanem személyi jogviszonyok alanya is lehet, következésképpen egyfelől jogi személy sérelmére is elkövethető személyiségi jogsértés, másfelől a jogi személynek is lehet személyiségi- vagy egyéb alapjogot sértő megnyilvánulása. Nincs sem elméleti, sem jogszabályi alapja annak, hogy a személyiségsértő emberi magatartások tekintetében a betudás és az elválasztás elve ne érvényesülne maradéktalanul. Önmagában az a körülmény, hogy bizonyos esetekben a Ptk. kifejezetten is nevesíti, miszerint a jogi személy tevékenysége körében eljáró természetes személy magatartásáért a jogi személy tartozik helytállni (például Ptk. 348. §-a), nem azt jelenti, hogy ilyen kifejezett rendelkezés hiányában a természetes személynek a jogi személy tevékenységi körében kifejtett magatartása a természetes személynek - vagy neki is - betudható lenne. Kivételt az az eset jelenthet, ha a jogi személy tagja, alkalmazottja, tisztségviselője (stb.) a jogi személy tevékenységi köre által adott lehetőségekkel visszaélve (a jogi személy tevékenységi keretei közül mintegy "kilépve") valósít meg valamilyen jogsértést eredményező jogellenes magatartást. Ilyen esetben sor kerülhet az ún. felelősség-áttörésre, azaz a tag, alkalmazott (stb.) harmadik személlyel szembeni helytállási kötelezettségének a megállapítására. Jelen esetben azonban - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg - az I. r. alperes a felperes által sérelmezett magatartásai során a III. r. alperes működésének kereteit nem lépte túl, így bírói tevékenysége a III. rendű alperes eljárásának minősül, következésképpen az ennek során esetlegesen okozott kárért, illetve személyiségi- vagy egyéb alapjogi jogsértésért vele, mint természetes személlyel szemben megalapozottan nem érvényesíthető igény.

Az I. r. alperessel szemben előterjesztett kereset aplotalansága folytán - az elsőfokú bíróság által helyesen indokoltak szerint - a II. r. alperessel szemben érvényesített kártérítési igény is megalapozatlan.

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bíróság III. rendű alperes felelősségével

kapcsolatban kifejtett álláspontjával is. A felperes a III. rendű alperessel szembeni keresetét arra alapította, hogy az ellene indult büntető eljárás során sérült a védelemhez, iratbetekintéshez, indítványok, észrevételek előterjesztéséhez és a jogorvoslathoz, azaz a tisztességes eljáráshoz fűződő joga, valamint az egyenlő bánásmód követelménye. A tisztességes eljáráshoz való jog lényegében azokat a garanciákat foglalja magában, amelyek rendeltetése, hogy a jogok bíróság, vagy más hatóság előtti érvényesítése olyan eljárásban történjék, amely biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan döntésre. Ezeket a biztosítékokat az Alaptörvényben, a bírósági szervezeti törvényben és az eljárási törvényekben, köztük a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben rögzített eljárási alapelvek - mint pld. a bíróság előtti egyenlőség, a bírói függetlenség, a fegyveregyenlőség, a nyilvánosság elve - érvényesülése jelenti, fogalmába beletartozik többek között a felperes által is hivatkozott védelem, jogorvoslat, iratbetekintés, indítványok, észrevételek előterjesztése lehetőségének a biztosítása. Ha ezek a garanciális elvek, eljárási alapjogok a büntetőeljárás során sérelmet szenvednek, annak következményei elsősorban a büntetőeljárási törvényben szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslati eljárások keretén belül vonhatók le. A másod- és harmadfokú, továbbá a felülvizsgálati és a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárás során eljáró büntetőbíróság hivatalból köteles vizsgálni, hogy a jogorvoslattal érintett határozatot hozó bíróság eljárása során érvényesült-e a vádlott tisztességes eljáráshoz való joga, illetve hogy sérültek-e az annak részjogosítványait jelentő eljárásjogi alapelvek, alapjogok. Ha ennek eredményeként az állapítható meg, hogy az alsóbb fokú eljárásban nem érvényesült a tisztességes eljárás követelménye, a vádlott nem élhetett a Be. alapján őt megillető eljárási jogaival, ez olyan súlyos eljárási szabálysértést jelent, amely a jogorvoslat tárgyát képező büntetőbírói határozat hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Mindez egyben azt is jelenti, hogy mindaddig, amíg a büntetőeljárás folyamatban van, a vádlott nem kérheti polgári per keretében a tisztességes eljáráshoz fűződő jogai megsértésének megállapítását, az ilyen tartalmú kereset érdemi elbírálása ugyanis a büntetőbíróság hatáskörének elvonását jelentené.

A felperes állította, hogy az ellene folyó büntetőperben sérült az egyenlő bánásmód követelménye is. A Ptk. 76. §-ának értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 7. § (1) bekezdése, valamint 8. §-a szerint az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik (mint pl. az érintett személy neme, vallása, bőrszíne, nemzetisége) alapján egyes személyekkel vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményez, továbbá ami a zaklatásukkal, a jogellenes elkülönítésükkel, vagy velük szemben megtorlás alkalmazásával jár. A felperes semmilyen konkrét tényelőadást nem tett arra vonatkozóan, hogy a perbeli büntetőeljárás során a bíróság mikor, milyen módon, miként alkalmazott vele szemben hátrányos megkülönböztetést, így az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére alapított keresetét is helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság.

kifogásolta fellebbezésében a felperes a nem vagyoni kártérítésre irányuló keresetének elutasítását is. A nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértéséért járó felelősség alakzata, amelynek körében a jogellenesség a személyhez fűződő valamely jog megsértésében áll. A nem vagyoni kártérítés intézménye a személyiséget ért sérelmek esetére rendelt polgári jogi jogvédelmi eszköz, így a nem vagyoni kártérítés alkalmazásának feltétele, az erre vonatkozó igény jogalapja valamely személyiségi jog megsértése (34/1992. (VI. 1.) AB határozat). Jelen esetben - a fentebb részletezettek szerint - az alperesek nem sértették meg a felperes személyiségi jogait, következésképpen nem vagyoni kártérítés fizetésére nem kötelezhetők.

Minderre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A pernyertes alpereseknek a másodfokú eljárásban igazolt költségük nem merült fel, ezért e tekintetben az ítélőtábla a határozathozatalt mellőzte.

A fellebbezés eredménytelenségére, valamint a felperes személyes költségmentességére figyelemmel rendelkezett úgy a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése alapján, hogy a feljegyzett másodfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Budapest, 2013. november 6.

. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
bíró

